

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*
21ST CENTURY MANAGEMENT SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE OFFICE OF UBON RATCHATHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สมเดช Sawandee

Somdet Sawandee

วิทยาลัยนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: dad.sawan1@gmail.com

วันที่รับบทความ : 18 พฤษภาคม 2026; วันที่แก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 1 กรกฎาคม 2569

Received 18 May 2026; Revised 29 June 2026; Accepted 1 July 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2) เปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่

Citation:



* สมเดช Sawandee. (2569). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(4), 1504-1523.

Somdet Sawandee. (2026). 21st Century Management Skills Of School Administrators

Under The Office Of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(4), 1504-1523.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ระหว่าง 0.80–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ 3) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้ดิจิทัล 4) ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และ 5) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

Abstract

The purposes of this research were: 1) to investigate the 21st-century administrative skills of school administrators under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1; 2) to compare the 21st-century administrative skills of school administrators classified by position, educational level, and school size; and 3) to examine guidelines for developing the 21st-century administrative skills of school administrators under the same jurisdiction. The sample group consisted of 331 school administrators and teachers. The research instruments included a five-point rating scale questionnaire and an interview form. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranged between 0.80 and 1.00, while the overall reliability coefficient of the questionnaire was

0.84. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed that:

1) The overall and individual aspects of the 21st-century administrative skills of school administrators under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1 were at a high level.

2) The comparison of opinions regarding the 21st-century administrative skills of school administrators, classified by position, educational level, and school size, showed statistically significant differences at the .05 level overall.

3) The guidelines for enhancing and developing the 21st-century administrative skills of school administrators consisted of five major areas: 1) communication skills, 2) interpersonal relationship skills, 3) technological and digital application skills, 4) visionary leadership skills, and 5) analytical and creative thinking skills.

Keywords: 21st Century Management Skills, School Administrators, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สังคม และประเทศชาติ เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญในการเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม ท่ามกลางบริบทของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี หลายประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อยกระดับศักยภาพของประชากรให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันในระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการรักษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้บริบทของกระแสโลกาภิวัตน์และความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่าง

ต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างสังคมแห่งคุณธรรม และพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดแนวทางสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจด้านการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ รัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็น สามารถคิดวิเคราะห์และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนอย่างมาก บุคคลสำคัญที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ความสามารถในการบริหารจัดการ และการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาครูและผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษารอบที่สองยังได้มีการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการศึกษาในระดับสากลที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ โดยเน้นให้ครูเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 4)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในอนาคต โดยต้องสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนเองอย่างเต็มที่ ความสำเร็จของการจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถบริหารองค์กรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมยุคใหม่ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการบริหารงานให้เกิดประสิทธิผล ทั้งนี้ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงทักษะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่น Sergio Anni (1994) ที่เสนอว่าผู้บริหารควรมีทักษะด้านภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ การบริหารงานบุคคล ทักษะทางเทคนิค ทักษะ

ทางการศึกษา การคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ตลอดจนทักษะด้านการประเมินผล ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การบริหารองค์กรสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวางแผน กำหนดเป้าหมาย และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อีกทั้งยังต้องพัฒนาทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานและยกระดับคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยกำหนดพันธกิจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะทางวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการบริหารจัดการองค์กรแห่งนวัตกรรม และสนับสนุนให้ผู้บริหารครู บุคลากรทางการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษาและองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับบริบทที่มีความซับซ้อน ทั้งด้านเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนจากการเป็นผู้ควบคุม (Manager) ไปสู่การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leader) ที่สามารถบริหารจัดการองค์กรด้วยความยืดหยุ่น สร้างนวัตกรรม และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (OECD, 2020; UNESCO, 2021)

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 มีพื้นฐานมาจากการพัฒนาทักษะของผู้บังคับการให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกรอบแนวคิดของ Partnership for 21st Century Learning (P21) ซึ่งเสนอว่าผู้นำทางการศึกษาควรมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Partnership for 21st Century Learning [P21], 2019) ขณะเดียวกัน แนวคิดของ OECD (2020) ยังชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-driven Decision Making) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างนวัตกรรมในองค์กร เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในบริบทของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงวิชาการ (Instructional Leadership) ควบคู่กับภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของครู พัฒนาหลักสูตร สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (Hallinger, 2011; Fullan, 2014)

นักวิชาการไทยได้อธิบายองค์ประกอบของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ไว้อย่างหลากหลาย โดยงานศึกษาของ Phongphinyo (2020) เสนอว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะการบริหาร (Management Skills) (2) ทักษะด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (Technology and Communication Skills) (3) ทักษะการคิด (Thinking Skills) (4) ทักษะการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม (Participation and Teamwork Skills) และ (5) ทักษะการพัฒนาตนเอง (Self-development Skills) โดยผลการศึกษาพบว่าความต้องการจำเป็นสูงสุดคือทักษะด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร รองลงมาคือทักษะการบริหาร

นอกจากนี้ ศิริชัย และศิริชัย (2567) อธิบายว่าทักษะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมการกำหนดวิสัยทัศน์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารบุคลากร และการพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและคุณภาพผู้เรียน

การศึกษาของ Yoodee, Yamchuti และ Intarasompun (2025) พบว่าทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย ทักษะการตัดสินใจ การวางแผนโครงการ การสร้างแรงจูงใจ การฝึกอบรมบุคลากร และการสร้างความสัมพันธ์ โดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าความสามารถด้านการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จขององค์กรทางการศึกษา

ในทำนองเดียวกัน การวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศไทย พบว่าองค์ประกอบสำคัญของการบริหารประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำในโลก VUCA (2) การบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศ (3) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล (5) การบริหารการเปลี่ยนแปลง และ (6) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งล้วนสะท้อนถึงความจำเป็นของผู้บริหารในการพัฒนาทักษะการบริหารที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

สำหรับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติ ทั้งด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จึงจำเป็นต้องมีทักษะการบริหารที่ครอบคลุมทั้งด้านภาวะผู้นำ การคิดเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสื่อสาร การสร้างเครือข่าย การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสมรรถนะที่บูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้นำเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงวิเคราะห์ การสื่อสาร การสร้างความร่วมมือ การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาและคุณภาพการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,289 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดเดียวกัน จำนวน 331 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตารางของเครจซ์และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยพิจารณาจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานโดดเด่น จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ เช่น ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ส่วนตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท ตั้งแต่ระดับมากที่สุดจนถึงระดับน้อยที่สุด สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหาร คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาแบบสอบถาม รวมถึงศึกษาหลักการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวทางของลิเคิร์ท จากนั้นจึงดำเนินการสร้างข้อคำถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ใน การวิจัย แล้วนำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ต่อมาผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลอง ใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84 หลังจากนั้นจึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ส่วน แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ก่อนนำไปปรับปรุงและจัดพิมพ์เป็น ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการขอหนังสือ ราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จากนั้นจึงส่งหนังสือขอ ความร่วมมือไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พร้อม ติดตามแบบสอบถามกลับคืนจนได้รับครบทั้ง 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวน แบบสอบถามทั้งหมด นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยกำหนด คำถามไว้ล่วงหน้าในลักษณะเดียวกันสำหรับผู้ให้ข้อมูลทุกคน เพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปใน ทิศทางเดียวกันและสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ก่อนการ สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีการนัดหมายล่วงหน้า กำหนดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 15–20 นาที พร้อมเตรียมอุปกรณ์สำหรับบันทึกข้อมูล แนะนำตนเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ กำหนด และสรุปข้อมูลภายหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษา และ ขนาดของสถานศึกษา ด้วยค่าความถี่และร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ทักษะการบริหารใน ศตวรรษที่ 21 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

พร้อมเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด นอกจากนี้ การเปรียบเทียบทักษะการบริหารจำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา ใช้การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent Samples t-test) ส่วนการเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ขณะที่ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในการสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านทักษะการสื่อสาร	4.14	0.26	มาก
2	ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์	4.03	0.28	มาก
3	ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.04	0.33	มาก
4	ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์	4.21	0.27	มาก
5	ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์คิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.18	0.27	มาก
ภาพรวม		4.12	0.16	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.= 0.16) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.27) รองลงมาคือ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.27) ด้านทักษะการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.26) ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.33) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.28) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านทักษะการสื่อสาร	4.11	0.24	4.21	0.28	3.324*	.001
2	ด้านทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์	4.04	0.29	4.02	0.24	.502	.616
3	ด้านทักษะทางเทคโนโลยี และการใช้ดิจิทัล	4.03	0.34	4.05	0.31	.464	.643
4	ด้านทักษะการกำหนด วิสัยทัศน์	4.31	0.24	4.01	0.24	10.773*	.000
5	ด้านทักษะการคิด วิเคราะห์คิดริเริ่ม สร้างสรรค์	4.21	0.25	4.11	0.28	3.302*	.001
ภาพรวม		4.14	0.16	4.08	0.14	3.448*	.001

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยกเว้น ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านทักษะการสื่อสาร	4.10	0.24	4.21	0.27	3.940*	.000
2	ด้านทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์	4.04	0.30	4.02	0.24	.593	.554
3	ด้านทักษะทางเทคโนโลยี และการใช้ดิจิทัล	4.02	0.34	4.06	0.31	.991	.322
4	ด้านทักษะการกำหนด วิสัยทัศน์	4.33	0.23	4.07	0.27	9.524*	.000
5	ด้านทักษะการคิด วิเคราะห์คิดริเริ่ม สร้างสรรค์	4.25	0.25	4.09	0.27	5.503*	.000
ภาพรวม		4.15	0.16	4.09	0.15	3.368*	.001

จากตารางที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านทักษะการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่มภายใน	1.060	2	.530	8.186*	.000
	กลุ่ม	21.237	328	.065		
	รวม	22.297	330			
2. ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่มภายใน	.018	2	.009	.118	.889
	กลุ่ม	25.305	328	.077		
	รวม	25.323	330			
3. ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่มภายใน	.150	2	.075	.693	.501
	กลุ่ม	35.552	328	.108		
	รวม	35.702	330			
4. ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่มภายใน	6.638	2	3.319	57.947*	.000
	กลุ่ม	18.787	328	.057		
	รวม	25.425	330			
5. ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์คิดริเริ่มสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่มภายใน	.900	2	.450	6.466*	.002
	กลุ่ม	22.816	328	.070		
	รวม	23.716	330			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่มภายใน	.273	2	.137	5.706*	.004
	กลุ่ม	7.853	328	.024		
	รวม	8.126	330			

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร โดยส่งเสริมการสื่อสารเชิงรุก การรับฟัง และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ควรส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและดิจิทัล

ควรพัฒนาความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสนับสนุนการเข้าถึงอุปกรณ์และระบบเครือข่ายอย่างทั่วถึง ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ ควรส่งเสริมการวิเคราะห์องค์กร การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ควรพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การคิดเชิงวิพากษ์ และการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และแนวนโยบายทางการศึกษาในปัจจุบัน โดยมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการองค์กร และการสร้างความร่วมมือภายในสถานศึกษา ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ หวังโสภา (2565) ที่ศึกษาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร และพบว่าทักษะดังกล่าวทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รวมถึงงานวิจัยของ สุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์ และวิจิต แสงสว่าง (2564) ที่ศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งพบว่าระดับทักษะการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลที่ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรในแต่ละตำแหน่งมีบทบาท ภาระหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จึงส่งผลให้มุมมองต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์และการใช้เทคโนโลยีถือเป็นทักษะพื้นฐานที่บุคลากรทุกฝ่ายสามารถรับรู้และเข้าถึงได้ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดเห็นในสองด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษา

นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรพรรณ สันติชัยรัตน์ และคณะ (2568) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 และพบว่า การเปรียบเทียบทักษะจำแนกตามตำแหน่งมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงงานวิจัยของ จิรวรรณ พิขุนทด และคณะ (2567) ที่ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา และพบผลในลักษณะเดียวกัน

3. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ยกเว้นด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ ดิจิทัลที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันย่อมมีพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองต่อการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การประเมินทักษะ ของผู้บริหารสถานศึกษามีความแตกต่างกันตามไปด้วย ขณะที่ทักษะด้านความสัมพันธ์และการ ใช้เทคโนโลยีเป็นทักษะที่สามารถพบเห็นและนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ความคิดเห็น ของผู้ตอบไม่แตกต่างกันมากนัก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัฐพร กำลังหาญ (2567) ที่ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งพบว่าผู้ตอบที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความ คิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงงานวิจัยของ จิรวรรณ พิขุนทด และคณะ (2567) ที่รายงานผลในลักษณะเดียวกัน

4. ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และด้านทักษะทางเทคโนโลยีและ การใช้ดิจิทัลที่ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันย่อมมี บริบท ทรัพยากร และรูปแบบการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้บุคลากรมีความ คิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ทักษะด้านการสร้าง ความสัมพันธ์และการใช้เทคโนโลยีถือเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้บริหารทุกสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ ในการบริหารงานเช่นเดียวกัน จึงทำให้ความคิดเห็นในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล คล้ามณี (2565) ที่ศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กาญจนบุรี และพบว่า การเปรียบเทียบทักษะตามขนาดสถานศึกษามีความแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงงานวิจัยของ ธนัฐพร กำลังหาญ (2567) ที่รายงานผลในทิศทางเดียวกัน

5. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารครูได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านการสื่อสาร การสร้างความสัมพันธ์ การใช้เทคโนโลยี การกำหนดวิสัยทัศน์ และการคิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เทคโนโลยี หรือการศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลาย ทันสมัย และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้การบริหารองค์กรและการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพันธ์ จิตรพวน (2566) ที่ศึกษาทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ซึ่งเสนอว่าผู้บริหารควรพัฒนาทักษะภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลง มีทัศนคติเชิงบวก และยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงาน รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนการพัฒนาผู้บริหารอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ พิมพา และคณะ (2567) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ การบริหารจัดการองค์กร และมนุษยสัมพันธ์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและยกระดับศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้ 1.1 ด้านทักษะการสื่อสาร ควรมีการพัฒนาหลักสูตรหรือจัดกิจกรรมอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ชัดเจน กระชับ และเข้าใจง่าย ครอบคลุมทั้งการสื่อสารด้วยวาจา การเขียน และการใช้สื่อเทคโนโลยีในรูปแบบ ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและการประสานงานภายในองค์กร 1.2 ด้านทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับครู

นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ เช่น กิจกรรมกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา 1.3 ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เช่น การใช้ระบบอีเมล เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ การจัดทำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และการประชุมผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน 1.4 ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้บริหารจากสถานศึกษาอื่น ๆ เกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์และการวางแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อเสริมสร้างมุมมองเชิงกลยุทธ์และแนวคิดในการพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ 1.5 ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ควรจัดกิจกรรมหรือหลักสูตรพัฒนาศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ ๆ ในการบริหารองค์กรและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประเทศ หรือผู้บริหารจากสถานศึกษาหลายประเภท รวมถึงศึกษาในลักษณะเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จกับผู้บริหารที่ประสบปัญหาในการบริหารงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้างมากขึ้น 2.2 ควรศึกษาวิจัยในเชิงลึกเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในระดับใด 2.3 ควรศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือความท้าทายต่อการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 รวมถึงบทบาทของหน่วยงานต้นสังกัดในการสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในยุคปัจจุบัน 2.4 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การศึกษาเฉพาะกรณี การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นสูง หรือการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ครอบคลุม และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการบริหารการศึกษาได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล คล้ามนี. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 4(3), 1-14.
- จิรวรรณ พิขุนทด และคณะ. (2567). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 10(1), 45-58.
- ธนัฐพร กำลัหาญ, จำรัส มุ่งเผ้ากลาง และ พงษ์ เจริญสันเทียะ. (2567). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 10(2), 120-134.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประดิษฐ์ พิมพ์า, กรองทิพย์ นาควิเชตร และวิภาส ทองสุทธิ. (2567). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(3), 89-102.
- ประดิษฐ์ ฉัตรจรัสกุล, ทวีศักดิ์ แก้วอาษา, วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษ, งามอาจ เทียมกลาง และ คัมภีร์ สุดแท้. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 9(2), 220-233.
- แพรวพรรณ สันติชัยรัตน์, ชีวิน บุญถม และวิภาส ทองสุทธิ. (2568). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 11(1), 15-29.
- สมเดช สาวันดี. (2567). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. นครราชสีมา: วิทยาลัย นครราชสีมา.
- สมบุญ หวังโสะ. (2565). ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 77-90.

- สิทธิพันธ์ จิตรพวน. (2566). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สระแก้ว. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(5), 201–214.
- สุวัฒน์ กุเกียรติกาญจน์ และวิจิต แสงสว่าง. (2564). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2), 114–126.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Fullan, M. (2014). *The Principal: Three Keys to Maximizing Impact*. Jossey-Bass.
- Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125–142.
- OECD. (2020). *School Leadership for Learning: Insights from TALIS 2018*. OECD Publishing.
- Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st Century Learning*. Battelle for Kids.
- Phongphinyo, P. (2020). *The 21st Century Skills of School Administrators under Primary Education Service Area Office in Udon Thani*. Proceedings of the Southeast Asian Conference on Education.
- Sergiovanni, T. J. (1994). *Building community in schools*. Jossey-Bass.
- Siphai, S., & Siphai, S. (2024). Professional Skills for School Administrators in the 21st Century. *Journal of Education and Learning Reviews*, 1(5), 13–22.
- UNESCO. (2021). *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*. UNESCO.
- Wongyai, W. (2025). *Development of Education Administration Model Towards Excellence in the 21st Century for Thailand's Primary Schools*. *International Education Studies*, 18(2), 36–55.



Yoodee, P., Yamchuti, U., & Intarasompun, W. (2025). Management Skills in the 21st Century of School Administrators Affecting the Effectiveness of Schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 5(6), 621–634.